

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Rafał Malarski

Protokolant Mikołaj Żaboklicki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Anety Orzechowskiej

w sprawie **M. U.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 1 lipca i 21 września 2022 r.,

przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w Świdnicy, postanowieniem z dnia 10 lutego 2022 r., sygn. akt IV Ka 866/21, zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni art. 21 ust. 1 i 25 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (t.j. Dz.U.2020 poz. 2219, zwanej dalej „ustawą o Komisji”),

1) czy przyznane Komisji w przepisie art. 25 pkt. 2 tej ustawy uprawnienie uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu sądowym na prawach oskarżyciela posiłkowego za zgodą osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego oznacza uprawnienie działania jako samodzielnej strony postępowania karnego w postaci oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego w rozumieniu art. 55 § 1 k.p.k.,

2) a jeżeli tak, to

- czy Komisja może przystąpić do postępowania sądowego przed sądem karnym w następstwie zgłoszenia, o którym mowa

w art. 21 ust. 1 ustawy o Komisji, dokonanego już po wniesieniu subsydiarnego aktu oskarżenia,

3) a jeżeli tak, to

- czy wobec jednoczesnego braku w ustawie o Komisji przepisów dostosowujących (wprowadzających) w zakresie możliwości jej wstąpienia do procesów sądowych już wszczętych, także przed wejściem w życie ustawy o Komisji, w szczególności braku w ustawie regulacji co do zasady w ogóle limitującej termin wstąpienia Komisji do procesu sądowego, dopuszczalne jest wstąpienie Komisji do procesu sądowego na dowolnym etapie postępowania sądowego, po rozpoczęciu przewodu sądowego i także do procesu wszczętego przed datą 26 września 2019 r., tj. wejścia w życie ustawy o Komisji,

4) a jeżeli tak, to

- czy wobec braku w ustawie o Komisji przepisów regulujących formę i tryb udzielenia zgody poszkodowanych na udział Komisji we wszczętym postępowaniu sądowym:

a) zgoda powinna zostać złożona przez pokrzywdzonego wyłącznie Komisji czy też przed sądem I instancji,

b) czy zgoda stanowi warunek dopuszczalności wniesienia przez Komisję apelacji od wyroku sądu I instancji?

p o s t a n o w i ł

odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Postępowanie w niniejszej sprawie przeciwko M. U. o czyny kwalifikowane z art. 200 § 1 k.k., art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. oraz art. 207 § 1 k.k. zostało zainicjowane subsydiarnym aktem oskarżenia wniesionym do Sądu Rejonowego w K. w dniu 2 listopada 2018 r. przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych subsydiarnych:

- małoletniego M. T., reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych G.

T. i P. T.,

- D. T..

W końcowej fazie postępowania sądowego pismem datowanym na 21 lipca 2021 r. Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (dalej określana jako Komisja) złożyła oświadczenie o wstąpieniu do procesu przeciwko M. U. o czyny z art. 200 § 1 k.k. i art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k. 320 akt), dołączając następnie kopię pisma podpisanego przez opiekunów prawnych małoletniego M. T. stanowiącego oświadczenie o wyrażeniu zgody na udział Komisji w postępowaniu karnym (k. 348 akt), w którym wskazała, że „objęła ochroną prawną pokrzywdzonych”. Z pisma wynika, że Komisja uczyniła to dopiero w końcowej fazie postępowania przed sądem pierwszej instancji, gdyż dopiero wtedy otrzymała zgłoszenie (k. 347). Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych adw. J. G. złożył w dniu 1 września 2021 r. pismo do akt sprawy, z którego wynika, iż obaj oskarżyciele popierają stanowisko Komisji i „chcą, by ta uczestniczyła w postępowaniu” (k. 343 akt). Sąd pierwszej instancji dopuścił Komisję do udziału w postępowaniu, umożliwiając jej udział w postępowaniu dowodowym i udzielając głosu końcowego.

W dniu 24 września 2021 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku wydał wyrok uniewinniający oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu przestępstw.

Od wyroku apelacje złożyli pełnomocnik oskarżycieli subsydiarnych, który zaskarżył wymieniony wyrok w całości, jak również Komisja (w zakresie czynów opisanych w pkt 1 i 2 wyroku, to jest zakwalifikowanych z art. 200 § 1 k.k. oraz art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k.).

W ramach wstępnej kontroli wniesionych środków zaskarżenia pojawiły się wątpliwości co do dopuszczalności udziału Komisji w badanej sprawie, przesłanek warunkujących jej udział jako samodzielnego podmiotu działającego obok oskarżyciela posiłkowego oraz jej uprawnień.

W związku z tym w postanowieniu z dnia 10 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy, w sprawie IV Ka 866/21, na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przekazał Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawne wymagające

zasadniczej wykładni art. 21 ust. 1 i 25 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (t.j. Dz.U.2020 poz. 2219, zwanej dalej „ustawą o Komisji”) i treści przytoczonej w części wstępnej.

Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 18 maja 2022 r. wniósł o odmowę podjęcia uchwały. Swoje stanowisko argumentował przede wszystkim tym, iż z przesłanek, od których łącznego zaistnienia przepis art. 441 § 1 k.p.k. warunkuje możliwość podjęcia uchwały, została spełniona tylko jedna (i to tylko częściowo). Wyartykułowany przez Sąd Okręgowy problem pojawił się bowiem przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, niemniej jednak odpowiedź Sądu Najwyższego na zadane pytania nie ma bezpośredniego wpływu na rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym, a raczej na zakres jej rozpoznania. Kwestią, która ma bezpośrednie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy oskarżonego jest to, czy Komisja jest uprawniona do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Rejonowego. Na to zaś pytanie odpowiedzi udziela – co umknęło Sądowi Okręgowemu – przepis art. 25 ust. 2. Wprost bowiem stanowi o tym, że Komisja działa „na prawach oskarżyciela posiłkowego”, a zatem strony, chociaż stroną nie jest. Skoro tak, a ustawa normująca szczegółowo jej zadania nie przewiduje dla niej uprawnienia do wniesienia środków odwoławczych, to zgodnie z treścią art. 425 § 1 k.p.k., Komisja nie posiada uprawnienia do wniesienia apelacji. Stąd wniesiona apelacja powinna zostać pozostawiona bez rozpoznania jako wniesiona przez podmiot nieuprawniony (art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 425 § 1 k.p.k.). Nadto Prokurator zauważył, że braku podstaw uzasadniających twierdzenie Sądu Okręgowego o wyłonieniu się przy rozpatrywaniu środka odwoławczego zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy dowodzi też analiza treści uzasadnienia postanowienia tego Sądu. Świadczy ona o tym, że „Sąd pytający sam wie jak rozstrzygnąć daną kwestię”. Dalej zauważył, iż skoro Komisja na chwilę obecną działa jedynie „na prawach oskarżyciela posiłkowego”, to nie może funkcjonować jako oskarżyciel posiłkowy ani uboczny (art. 54 § 1 k.p.k.), ani też subsydiarny (art. 55 § 1 k.p.k.). „Wobec tego jako bezprzedmiotowa jawi się próba odpowiedzenia na pozostałe pytania zawarte w zagadnieniu prawnym”.

W dniu 7 września 2022 r do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Dyrektora Departamentu Postępowania Sądowego Prokuratury Krajowej, w którym podtrzymał stanowisko wyrażone w piśmie prokuratora tej Prokuratury z dnia 18 maja 2022 r. co do braku podstaw (warunków) do podjęcia uchwały, zmodyfikował natomiast „wywody odnoszące się do meritum przedstawionego zagadnienia prawnego”. Podniósł, że uprawnienia Komisji, określone w art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji, zostały określone bardzo ogólnie, co może powodować wątpliwości interpretacyjne, te jednak można rozwiązać, dokonując wykładni językowej i systemowej. Z treści tego przepisu wynika, że Komisja działa „na prawach oskarżyciela posiłkowego”, a zatem na prawach strony, ale stroną nie jest. Dalej autor pisma przedstawił rozważania na temat strony procesowej, uprawnień pokrzywdzonego, rodzajów oskarżycieli posiłkowych i ich uprawnień, wszczęcia postępowania sądowego. Wyraził przekonanie, że Komisja nie ma legitymacji do inicjowania postępowania sądowego, niezależnie od tego czy i jakie działania podejmowane były przez Komisję w toku postępowania przygotowawczego. Analizując liczne akty prawne zawierające przepisy przyznające różnym podmiotom nie będącymi bezpośrednio pokrzywdzonym przestępstwem, uprawnienie do występowania w postępowaniu karnym w imieniu, obok lub na prawach pokrzywdzonego, wyraził pogląd, że „wolą ustawodawcy było wyposażenie Komisji w uprawnienia pozwalające na podejmowanie realnych działań w toku procesu, a nie jedynie uczestniczenie w nim w charakterze obserwatora. Uwzględniając, iż celem Komisji jest ochrona czci, praw i godności osób poszkodowanych, ustawodawca uznał, iż dla realizacji tego celu najodpowiedniejsze będzie wyposażenie Komisji w prawa, jakie przysługują oskarżycielowi posiłkowemu”. Na koniec autor pisma wyraził przekonanie, że kompetencje Komisji, wskazane w art.25 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r, zostały określone jasno i nie wymagają wykładni w trybie art. 441 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przekazanie do rozpoznania Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. jest możliwe jedynie wówczas, gdy łącznie spełnione są następujące przesłanki:

- w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się "zagadnienie prawne", czyli istotny problem interpretacyjny, a więc taki, który dotyczy przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej lub przepisu o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji,

- zagadnienie to wymaga "zasadniczej wykładni ustawy", czyli przeciwdziałania rozbieżnościom interpretacyjnym, już zaistniałym w orzecznictwie bądź mogącym - z uwagi np. na istotne różnice poglądów doktryny - w nim zaistnieć, które to rozbieżności są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce,

- pojawiło się ono "przy rozpoznawaniu środka odwoławczego", a więc jest powiązane z konkretną sprawą, i to w taki sposób, że od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie danej sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 1993 r., I KZP 14/93, Wokanda 1993, nr 11, s. 8, LEX nr 22115; z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 20/11, OSNKW 2012, z. 1, poz. 4; z dnia 27 lutego 2013 r., I KZP 1/13, OSNKW 2013, z. 5, poz. 38; z dnia 24 sierpnia 2016 r., I KZP 5/16, OSNKW 2016, z. 10, poz. 66 oraz R. A. Stefański, Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 264-299).

Badając zaistnienie tych warunków w niniejszej sprawie, stwierdzić należy, że niewątpliwa jest trzecia przesłanka wystąpienia do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego. Dopuszczalność udziału Komisji w charakterze strony co do zasady (w związku z wykładnią art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji), w odniesieniu do postępowań wszczętych przed wejściem w życie ustawy o Komisji czy ze względu na fazę postępowania, w której doszło do zgłoszenia jej udziału, jak również problematyka stwierdzenia zgody pokrzywdzonego, stanowią zagadnienia mające znaczenie dla rozpoznania złożonej przez Komisję apelacji. W zależności od stanowiska dotyczącego wymienionych zagadnień wniesiona przez Komisję apelacja może okazać się niedopuszczalna.

W badanej sprawie nie wystąpiły jednak dwie pierwsze przesłanki. Nie zaistniało w niej bowiem zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy. Uzasadniając jego wystąpienie, Sąd Okręgowy w Świdnicy jedynie stwierdził, że ustawa o Komisji weszła w życie w dniu 26 września 2019 r. i dotyczy

ograniczonego zakresu spraw, dlatego zarówno dla doktryny, jak i dla judykatury kwestia udziału Komisji w toczącym się postępowaniu jest zagadnieniem nowym. Tak sformułowana okoliczność mająca przesądzać o wystąpieniu potrzeby dokonania przez Sąd Najwyższy zasadniczej wykładni ustawy nie może jednak być wystarczająca dla ograniczenia zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądów w sprawach karnych. Instytucja przewidziana w art. 441 § 1 k.p.k. stanowi bowiem wyjątek od tej zasady, dopuszczalny wówczas, gdy kumulatywnie spełnione są wymienione wcześniej przesłanki. Tymczasem z postanowienia Sądu Okręgowego w Świdnicy wynika, że rola instytucji z art. 441 § 1 k.p.k. sprowadzona została w nim do samej czynności wystąpienia do Sądu Najwyższego o poradę, jak dokonać wykładni przepisów prawa, które są nowe i co do rozumienia których brak jest orzecznictwa oraz wypowiedzi przedstawicieli doktryny.

Niezależnie od powyższej oceny celowym wydaje się poczynić kilka zasadniczych uwag w związku z przedstawioną przez Sąd Okręgowy w Świdnicy argumentacją.

Ze sformułowanych przez ten Sąd Okręgowy pytań wynika, że wprawdzie dotyczą one art. 21 ust. 1 i art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji, jednak przede wszystkim wykładni drugiego z tych przepisów. Pierwszy z powołanych przepisów ma znaczenie jedynie dla rozumienia drugiego ze sformułowanych pytań.

Zgodnie z art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji, w przypadku wszczęcia postępowania sądowego Komisji przysługuje prawo uczestnictwa w prowadzonym postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego za zgodą osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego. Prawodawca użył w tym przepisie sformułowania „osoba poszkodowana”, które nie występuje w Kodeksie postępowania karnego. Jednak zestawienie tego określenia z innymi fragmentami ustawy, a przede wszystkim jej tytułem, nie pozostawia wątpliwości, że chodzi o małoletnich poniżej 15 roku życia, którzy są pokrzywdzonymi przestępstwami skierowanymi przeciwko wolności i obyczajności. W ten sam sposób ten problem interpretacyjny został także rozstrzygnięty przez Sąd Okręgowy w Świdnicy.

Przechodząc do pierwszego pytania przedstawionego przez ten Sąd, odnoszącego się do znaczenia sformułowania „na prawach oskarżyciela

posiłkowego”, to trudno byłoby zgodzić się na jego inne rozumienie niż to, zgodnie z którym Komisja może występować w postępowaniu karnym jako strona. Z braku w Kodeksie postępowania karnego przepisów dotyczących Komisji nie można wnosić o braku jej uprawnienia do występowania w tym charakterze w postępowaniu karnym, gdyż taka wykładnia prowadziłaby do wniosku, że art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji zawiera normę pustą. To z kolei przeczyłoby racjonalności ustawodawcy stanowiącej założenie, które towarzyszy wykładni prawa (zob. m.in. P. Kantor-Kozdrowicki, *Racjonalność prawodawcy jako paradygmat nauk prawnych*, *Folia Iuridica Universitatis Wratislaviensis* 2018, nr 7, s. 95–110). Twierdząc, że przepis art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji w zestawieniu z przepisami Kodeksu postępowania karnego dotyczącymi stron postępowania karnego i w związku z brakiem w ustawie o Komisji szczegółowych regulacji dotyczących uprawnień Komisji w zakresie udziału w postępowaniu, pozwala na wniosek, że Komisja nie posiada prawa do udziału w postępowaniu sądowym jako jego strona, należałoby przedstawić jego alternatywną wykładnię. Tymczasem w postanowieniu Sądu Okręgowego w Świdnicy jej brak, zaś ta przedstawiona we wniosku Prokuratora nie uwzględnia owego przywołanego założenia wykładni prawa dotyczącego racjonalności prawodawcy ani też nie tłumaczy znaczenia użytego w analizowanym przepisie zwrotu „na prawach oskarżyciela posiłkowego” oraz nie wyjaśnia normatywnego powodu jego tam przywołania. Wykładnia językowa sformułowania „na prawach oskarżyciel posiłkowego” prowadzi do wniosku, że Komisja korzysta w postępowaniu karnym z praw przysługujących oskarżycielowi posiłkowemu. Nie reprezentuje ona oskarżyciela posiłkowego, nie działa zamiast niego, ale jest odrębną od niego stroną postępowania. Wskazując jej pozycję procesową w ustawie o Komisji, prawodawca, zamiast szczegółowej regulacji, nakazał stosowanie w odniesieniu do Komisji przepisów dotyczących oskarżyciela posiłkowego. Podkreślić należy, że z takiego sposobu określenia pozycji Komisji wynika, że zastosowanie znajdują w stosunku do niej przepisy dotyczące uprawnień procesowych oskarżyciela posiłkowego. Z art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji nie wynika jednak, że Komisja „wstępuje” w miejsce pokrzywdzonego. Dlatego nie mogą jej przysługiwać te uprawnienia materialnoprawne i procesowe, które są związane ze statusem osoby pokrzywdzonej przestępstwem. Takie rozumienie jej

pozycji znajduje potwierdzenie także w wykładni funkcjonalnej art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji, sprzyja ono bowiem realizacji założonych przez prawodawcę celów funkcjonowania Komisji jako podmiotu działającego na rzecz wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15.

Dlatego zaakceptować należy następujące stanowisko: **skoro treść art. 25 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (tj. Dz.U.2020 poz.2219) wskazuje, że Komisja ta może występować w postępowaniu karnym na prawach oskarżyciela posiłkowego, to jej pozycję procesową określają przepisy odnoszące się do oskarżyciela posiłkowego, a więc strony.** W związku z tym, że w nadmienionym przepisie nie wprowadzono żadnych ograniczeń w tym przedmiocie, przyjąć należy, że dopuszczalna jest zarówno sytuacja, gdy Komisja występować będzie w postępowaniu, w którym swój udział w charakterze oskarżyciela posiłkowego zgłosił pokrzywdzony, jak i wówczas, gdy pokrzywdzony nie występuje w postępowaniu karnym w takim charakterze.

Z powyższego wynika, że Komisja ograniczona jest - jeśli chodzi o etap postępowania karnego, na którym może ona zgłosić swój udział w postępowaniu - przepisami dotyczącymi praw oskarżyciela posiłkowego. Jeśli chodzi o toczące się już postępowanie karne, to faza postępowania, do rozpoczęcia której pokrzywdzony może przyłączyć się do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego, została w taki sam sposób określona dla oskarżyciela posiłkowego ubocznego (art. 54 § 1 k.p.k.) i oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, gdy pokrzywdzony przyłącza się do postępowania, w którym inny pokrzywdzony pełni tę funkcję (art. 55 § 3 k.p.k.). Wymienione przepisy określają tę fazę postępowania poprzez określenie maksymalnego terminu - rozpoczęcie przewodu sądowego na rozprawie głównej. Termin ten ma charakter prekluzyjny i jest nieprzywracalny.

Takie stanowisko, jako jedno z możliwych na gruncie wykładni art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji, przedstawił również Sąd Okręgowy w Świdnicy, który słusznie stwierdził, że konieczność określenia podmiotów uczestniczących w postępowaniu karnym po stronie oskarżenia i po stronie obrony najpóźniej w chwili rozpoczęcia

przewodu sądowego ma swoje zakotwiczenie w naczelnych zasadach procesu karnego: zasadzie skargowości i zasadzie kontrydiktoryjności. Gdyby przyjąć inaczej, to Komisja przystępowałaby do postępowania nie na prawach oskarżyciela posiłkowego, ale na prawach oskarżyciela publicznego, co byłoby niezgodne z brzmieniem art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji.

Fakt, że art. 25 ustawy o Komisji został umieszczony obok przepisów dotyczących postępowania przed Komisją, gdy jednocześnie brak w nim odwołania do tych przepisów, nie pozwala na wniosek, że wymienione w tym przepisie uprawnienia Komisja może realizować jedynie w odniesieniu do postępowań wszczętych w następstwie dokonania zgłoszenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o Komisji. Z systematyki rozdziału 4 ustawy o Komisji wynika, że art. 25 został umieszczony w jego podrozdziale 3, innym niż jej art. 21, zatytułowanym „Udział Komisji w postępowaniach przygotowawczych i sądowych”. Za zastosowaniem art. 25 ustawy o Komisji niezależnym od art. 21 tej ustawy nie przemawia także użycie w art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji innych sformułowań niż występujące w Kodeksie postępowania karnego ani konkretne sformułowania zawarte w preambule do ustawy o Komisji, które w ocenie Sądu Okręgowego w Świdnicy mają przemawiać za ograniczeniem uprawnień Komisji. Odnosząc się do tych argumentów, zwrócić należy również uwagę, że w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowisko, zgodnie z którym sformułowania zawarte w preambule stanowią wiążący materiał interpretacyjny dla odtworzenia *ratio legis* powstania aktu prawnego, a zwłaszcza systemu wartości leżącego u jego podstaw. Preambuły nie zawierają jednak norm prawnych, które mogłyby zawężyć zastosowanie ustawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 17/15, OSNKW 2016, z. 4, poz. 23). Poza tym temu stanowisku przeczy fakt, że główną motywacją prawodawcy ustanawiającego możliwość przeprowadzenia przez Komisję postępowania wyjaśniającego było zadośćuczynienie społecznemu poczuciu sprawiedliwości w sprawach, w których przestępstwa seksualne popełnione na szkodę małoletnich poniżej lat 15 uległy przedawnieniu. Jeśli ten termin nie upłynął, to Komisja zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o Komisji niezwłocznie przekazuje zgłoszenie prokuratorowi, ale nie stanowi ono warunku wszczęcia postępowania karnego przez prokuratora.

Dlatego trudno znaleźć argumenty z zakresu wykładni funkcjonalnej, które przemawiałyby za ograniczeniem zastosowania art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji tylko do spraw, w których przed wszczęciem postępowania karnego zostało złożone Komisji zgłoszenie, o którym mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o Komisji.

Odrębnym zagadnieniem od fazy postępowania, w której Komisja może przyłączyć się do postępowania na prawach oskarżyciela posiłkowego, jest zagadnienie o charakterze intertemporalnym sprowadzające się do pytania, czy Komisja może przyłączyć się do postępowania wszczętego przed wejściem w życie ustawy o Komisji. W związku z wcześniej określoną maksymalną fazą postępowania, w której Komisja może przyłączyć się do postępowania, podkreślić należy, że to pytanie dotyczyć może tylko takich postępowań, w których nie rozpoczął się przewód sądowy na rozprawie głównej. W ustawie o Komisji brak regulacji, które określałyby uprawnienia Komisji w postępowaniach toczących się w chwili jej wejścia w życie. W związku z tym należy odwołać się do zasady intertemporalnej stosowanej wówczas, gdy prawodawca nie wprowadzi innych reguł i dlatego określanej mianem meta zasady. Taką zasadą jest tzw. zasada stosowania prawa nowego (zasada „chwytania w locie”) do postępowania toczącego się w chwili wejścia w życie ustawy (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 79; W. Wróbel, Zasady intertemporalnej w prawie karnym procesowy, Warszawa 2017, s. 119).

Przechodząc do ostatniego zagadnienia, to prawodawca nie wprowadził w art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji żadnych szczególnych regulacji dotyczących formy wyrażenia zgody przez pokrzywdzonego. Z uwagi na to, że zgoda dotyczy wstąpienia do postępowania karnego w charakterze strony, to powinna być ona zakomunikowana organowi procesowemu prowadzącemu postępowanie w określonej jego fazie. W przypadku postępowania karnego toczącego się jako postępowanie sądowe, tym organem powinien być sąd. W świetle art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji dopuszczalne jest również złożenie odpowiedniego oświadczenia w formie pisemnej albo ustnie do protokołu sądowi. Kluczowe znaczenie ma możliwość interpretacji oświadczenia woli pokrzywdzonego w przedmiocie akceptacji wstąpienia do postępowania na prawach oskarżyciela posiłkowego

Komisji na podstawie jego zachowania.

W sytuacji, w której do sądu została złożona jedynie kserokopia zgody pokrzywdzonego, a sąd nie wezwał Komisji lub pokrzywdzonego do uzupełnienia tego braku, to twierdzenie, że owej zgody nie było, pomimo tego, iż pokrzywdzony przedstawił w późniejszym terminie odpowiedni dokument, świadczyłoby o naruszeniu zasad uczciwego procesu karnego i zaufania stron do sądu. W takiej bowiem sytuacji zgoda rozumiana jako oświadczenie woli o określonej treści została wyrażona w terminie i uprawniała Komisję do wstąpienia do postępowania, chociażby nie została ono wówczas w należyty sposób udokumentowana. Taka sytuacja różni się od sytuacji, w której wyrażana jest tzw. zgoda następcza.

Dlatego przyznać należy rację Sądowi Okręgowemu w Świdnicy w zakresie tych rozważań, w których stwierdził, że jeśli chodzi o formę zgody to zastosowanie powinien znaleźć art. 116 k.p.k., który stanowi, że oświadczenia procesowe mogą być składane pisemnie albo ustnie do protokołu. Jeśli zaś złożone pismo zawierające zgodę zawiera braki, to Sąd powinien skorzystać z art. 120 k.p.k.

Ostatnim problemem wymienionym w pytaniu był zakres zgody pokrzywdzonego. Zgodnie z art. 25 pkt 2 ustawy o Komisji zgoda dotyczy uczestnictwa Komisji w postępowaniu. Tym samym, jeśli taka zgoda została wyrażona, to nie ma potrzeby uzyskiwania zgody pokrzywdzonego na konkretne czynności procesowe podejmowane przez przedstawicieli Komisji w toczącym się postępowaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.